

Anita Blom satte upp Kärt besvär förgäves i Sverige – Männen tror att de lurar tjejerna, men det är tvärtom!

Anita Blom satte upp *Kärt besvär förgäves* på Uppsala-Gävle stadsteater 1971. Redan 1967 hade hon på samma teater gjort den första professionella svenska uppsättningen av *Troilus och Cressida*. Under sin karriär har hon också regisserat *Kung Lear* två gånger (båda med Jan-Olof Strandberg i titelrollen), en enmansföreställning av *Hamlet* med Mikael Strandberg och *Otello* med Katarina Zell och Mikael Strandberg. När jag ringer upp henne börjar jag med att fråga hur det kom sig att hon regisserade *Kärt besvär förgäves* – den hade ju bara satts upp en gång tidigare i Sverige:

Från Anita Bloms uppsättning av *Kärt besvär förgäves* på Uppsala-Gävle stadsteater 1971: Bodil Mannheimer, Eva Stellby, Sven Holmberg, Anna-Katarina Lidén, Berit Gustafsson. Foto: Uppsala-Bild

– Mina föräldrar var utlandssvenskar, så jag växte upp med engelska och är tvåspråkig. Jag började med att gå i skola i USA och sedan gick jag också i Latinamerika. När jag kom till Shakespeare så kändes allting så självklart, jag förstod alla konstiga skämt och egendomligheter. Det gav mig ett försprång för de flesta i Sverige hade bara läst Hagbergs översättning.

– Jag tyckte att *Kärt besvär förgäves* var en väldigt bra pjäs. Först gick jag till Erland Josephson, som var chef för Dramaten och frågade om jag fick sätta upp den där. Men han förstod sig inte på den, så han sa att "Dramaten äter kvinnliga regissörer, och det är inte bra för dig". Men Palle Granditsky som var chef i Uppsala tyckte att den var kul.

DET FANNS EN DEL PROBLEM under arbetet med uppsättningen:

– Jan Blomberg som spelade kungen av Navarra och Berit Gustavsson som gjorde prinsessan av Frankrike gästspelade på teatern, och båda älskade pjäsen. Men flera av skådespelarna förstod sig inte på den, med alla skämt och konstigheter.

– Jag hade en idé om att ändra om litet i scenföljden, bland annat att börja på ett annat sätt. Där kom jag ihop mig med min scenograf, dansken Helge Refn. Det hade gått bra när jag jobbat med honom förut och han var vän i familjen. Men nu tyckte han att det var horribelt att jag

började med något annat än vad Shakespeare började med. Så gjorde man inte! Det var inte Shakespearskt! Till slut sa jag "Håll tyst!" till honom. Det var tråkigt, för han var en mycket bra scenograf. Men regissören måste styra pjäsen. Det är samma sak om en skådespelare tycker att en scen är dålig och vill stryka den, jag kan inte bara säga "Okej" då.

– Helge Refns dekor var väldigt fin. Den dominerades av ett stort stort träd, som var ihåligt på alla möjliga sätt. Skådespelarna kunde sitta i det och under det, klättra upp och göra allt möjligt. Och så var det oerhört gröna gräsmattor – engelskt vackert. Han hade också skapat vackra medeltida kostymer i starka färger och sådana skor som var uppåtvridda i tån.

– Dessutom gjorde pianisten Roland Edling originalmusik som han satt på sidan om scenen och spelade. Det var läckert, musiken följde känslorna i föreställningen.

ALLAN BERGSTRANDS ÖVERSÄTTNING användes i uppsättningen. Han kallade pjäsen för *Fyra friares flaska*, men Anita Blom behöll den gamla svenska titeln:

– *Kärt besvär förgäves* är närmare originalet och är mycket mer poetiskt. Jag hade väldigt bra kontakt med Bergstrand, och satte upp många fler översättningar av honom – inte bara

Shakespeare. Man kunde säga vad som helst till honom, och han tog det på allvar när man sade att man inte förstod en replik.

EN RECENSENT RETADE SIG PÅ ATT kvinnorna i föreställningen var mycket starkare än han tyckte att de borde vara. Han menade att det var något missriktat utslag av kvinnokamp:

– Det är så konstigt med recensioner. Man borde aldrig läsa dem men det gör man ändå! Jag lägger aldrig på någonting som inte finns i texten. I *Kärt besvär förgäves* är det faktiskt så att killarna sitter där och läser och tror att de vet allt om världen – och så kommer kvinnorna där och är människor. De är starkare! Männerna tror att de lurar tjejerna, men det är tvärtom!

– Det finns en mängd härliga narrar i den också. Och så är det härligt att den slutar så hemskt. De har friat och alla är så kära. Men så plötsligt kommer det bud om att kungen av Frankrike dött. Prinsessan måste fara tillbaka, och man vet i inte vad som kommer att hända. Mitt i allt det roliga finns allvaret – på samma sätt som det i Shakespeares allvarligaste tragedier finns en absurd humor. Det är väl det som är hemligheten med Shakespeare!

Intervju: Kent Hägglund